

Brusel 26. června 2023
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Závěry Rady o Somálsku

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o Somálsku, které Rada schválila na svém 3961. zasedání, konaném dne 26. června 2023.

Somálsko

Závěry Rady

1. Evropská unie (EU) a její členské státy vítají významný pokrok, jehož bylo v Somálsku dosaženo od doby, kdy se v květnu 2022 ujal funkce prezident Hasan Šejch Mohamúd. EU oceňuje snahu federální vlády Somálska vybudovat Somálsko těšící se stabilitě a míru, a zajistit tak v souladu s mandáty podle rezolucí Rady bezpečnosti OSN 2628 a 2670 výsledky, pokud jde o převedení úkolů v oblasti bezpečnosti, jakož i její ambiciózní program reforem, včetně odhodlání zasazovat se o komplexní usmíření a makroekonomické reformy. EU dále oceňuje odhodlání federální vlády Somálska prosazovat Chartu OSN a mezinárodní řád založený na pravidlech.
2. EU vysoce oceňuje dlouhodobé partnerství se Somálskem a posílený politický dialog s federální vládou Somálska, jehož výsledkem bylo potvrzení dokumentu „Společný operační plán EU–Somálsko – obnovená cílená angažovanost“ („*EU-Somalia Joint Operational Roadmap – A Renewed Focused Engagement*“, dále jen „plán“). Cílem tohoto plánu je prohloubit účinnost a účelnost strategické spolupráce mezi EU a Somálskem s tím, že důraz bude kladen na stanovené milníky související s prioritními oblastmi, které vycházejí z reformního programu federální vlády Somálska pro inkluzivní politiku a demokratizaci, lidská práva, bezpečnost a stabilizaci, jakož i socioekonomický růst. Partnerství a spolupráce mezi Somálskem a EU jsou založeny na společných hodnotách a zásadách, vzájemné zodpovědnosti a prospěšnosti, transparentnosti a odpovědném přístupu, jakož i na výrazné vlastní odpovědnosti a dosahování výsledků ze strany Somálska, což jsou prvky, které budou mít nejen zásadní význam pro posílení pokroku v reformách, ale budou rovněž vodítkem pro podporu ze strany EU. EU se zájmem očekává společnou realizaci tohoto plánu.

3. EU je hlavním dlouhodobým partnerem Somálska, kterému poskytla od roku 2009 významné příspěvky ve výši přesahující 4,3 miliardy EUR¹, včetně 2,5 miliardy EUR, jež byly uvolněny prostřednictvím afrického mírového projektu a Evropského mírového nástroje pro Africkou unii (AU) a v nedávné době pro somálskou národní armádu. Tato podpora vycházela z integrovaného přístupu EU k podpoře míru, stability a rozvoje, jakož i k reakci na humanitární potřeby, a bude se o něj opírat i v budoucnu. EU vyzývá Somálsko, aby dále pokročilo v provádění prioritních oblastí plánu, a zavazuje se, že toto úsilí bude i nadále podporovat.
4. EU vítá odhodlání Somálska provádět politické reformy související s budováním státu, usmířením a demokratickými volbami na všech úrovních. Oceňuje pokrok, jehož federální vláda Somálska dosáhla společně s federálními členskými státy v rámci Národní poradní rady (National Consultative Council) – NCC). EU uznává dosavadní pokrok, avšak zdůrazňuje, že je důležité finalizovat ústavu prostřednictvím nezbytné kodifikace dohod, jichž bylo dosaženo v rámci NCC, včetně dohod o demokratizaci a zásadě rovného zastoupení, zřízení ústavního soudu a vytvoření nezávislé národní komise pro lidská práva. EU oceňuje aktivní zapojení prezidenta Hasana Šejcha Mohamúda, pokud jde o kontakty s prezidenty federálních členských států, současně však vybízí k dalšímu dialogu mezi federální vládou Somálska a federálními členskými státy a vyzývá federální členské státy, aby k procesu budování státu konstruktivně přispívaly. EU rovněž zdůrazňuje význam inkluzivních a transparentních procesů budování míru a rozvoje na místní, regionální a celostátní úrovni. Vítá závazek federální vlády Somálska zajistit plnou, rovnou a smysluplnou účast žen, mladých lidí, menšinových klanů a příslušníků dalších marginalizovaných skupin.

¹ Tento údaj nezahrnuje dvoustranné závazky členských států.

5. Vzhledem k pokračujícímu pokroku v politické, bezpečnostní a socioekonomické oblasti EU zdůrazňuje, že je důležité, aby Somálsko dále pokročilo v oblasti řádné správy věcí veřejných, právního státu, boje proti korupci a beztrestnosti, genderové rovnosti a prosazování a ochrany lidských práv včetně politických svobod, jako je svoboda projevu. Všechny uvedené prvky představují základy inkluzivního rozvoje a udržitelného míru. EU v tomto ohledu vítá závazky, jež vyjádřila federální vláda Somálska, pokud jde o dodržování jejích povinností, a vybízí k pokroku v souvislosti s příslušnými právními předpisy, jako jsou zákony týkající se mrzačení ženských pohlavních orgánů a sexuálních trestných činů, v souladu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv. EU je připravena další pokrok v těchto záležitostech podpořit.
6. EU znovu vyjadřuje federální vládě Somálska a somálskému lidu loajalitu a podporu v souvislosti s jejich bojem proti skupině aš-Šabáb. Vzdává poctu obrovským obětem, které přinášejí somálští muži a ženy, jakož i nasazení a obětavosti mise AMISOM/ATMIS a zemí, které jí poskytují vojenské jednotky v boji proti aš-Šabáb během série misí pod vedením AU. EU oceňuje a podporuje dynamiku třístupňové (vojenské, finanční, ideologické) ofenzivy. EU vyzývá AU/ATMIS a Somálsko, aby posílily svou spolupráci na podporu převedení úkolů v oblasti bezpečnosti v Somálsku, včetně probíhajících operací proti aš-Šabáb pod vedením Somálska. V tomto ohledu EU vítá úlohu států v přední linii a podporu ze strany zemí poskytujících vojenské jednotky. EU připomíná, že při vedení vojenských operací musejí všichni aktéři dodržovat mezinárodní humanitární právo a základní zásady obezřetnosti a rozlišování, aby byla zajištěna ochrana civilního obyvatelstva, a usnadnit bezpečný a neomezený přístup k osobám v nouzi bez ohledu na to, kde se nacházejí.

7. EU zdůrazňuje, že je důležité stabilizovat osvobozená území, a vítá skutečnost, že federální vláda Somálska vypracovala národní stabilizační strategii v rámci mezirezortního přístupu. V zájmu podpory udržitelného míru a stability v nedávno osvobozených oblastech je klíčově důležité řešit základní příčiny nestability, integrovat činnosti zaměřené na budování míru a usmíření a poskytovat somálskému lidu ochranu, spravedlnost a základní služby, jako je zdravotnictví a vzdělávání. EU rovněž zdůrazňuje, že v rámci úsilí o stabilizaci je důležité se zabývat souvislostmi mezi oblastí klimatu a bezpečností. EU je připravena úsilí federální vlády Somálska a federálních členských států podpořit.
8. EU vítá kroky, které byly učiněny v zájmu vytvoření národní bezpečnostní architektury, která přispěje k uvážlivějšímu, odpovědnějšímu, integrovanějšímu a účinnějšímu bezpečnostnímu sektoru. EU vyzývá k tomu, aby tato architektura byla zavedena pod vedením a s vizí Somálska s cílem vybudovat schopné, účinné a efektivní somálské bezpečnostní síly se solidními strukturami pro velení a řízení, civilní dohled, odpovědnost a správu věcí veřejných. EU připomíná společně dohodnutý cíl, aby Somálsko převzalo odpovědnost za svou vlastní bezpečnost, a opíralo se přitom o pevný právní a ústavní rámec. EU oceňuje odhodlání federální vlády Somálska vytvořit další síly a posílit jejich kapacity a vybízí k dalšímu úsilí o zajištění hladkého převedení úkolů v oblasti bezpečnosti.
9. EU je odhodlána převedení úkolů v oblasti bezpečnosti v Somálsku doprovázet a zdůrazňuje své rozhodnutí postupně v letech 2023–2024 zvyšovat podporu pro somálskou národní armádu. Rovněž dále přizpůsobí nástroje EU související s bezpečností, včetně misí SBOP (EUCAP, EUTM) a operace ATALANTA, s cílem podpořit somálskou bezpečnostní architekturu a ucelené provádění plánu, včetně mobilizace dodatečných finančních prostředků na podporu úsilí, které je vynakládáno v boji proti financování terorismu, a potřeb v oblasti vytváření sil. EU přitom posoudí potřeby na místě i potřeby vyjádřené federální vládou Somálska.

10. EU zdůrazňuje, že je naléhavě nutné, aby se Somálsko nad rámec stávajících operací i nadále zaměřovalo na zavádění své bezpečnostní architektury a aby převzalo plnou odpovědnost za převedení úkolů, včetně zajištění komplexní koordinace mezi klíčovými partnery v oblasti bezpečnosti. EU připomíná, že je třeba, aby všichni partneři zajistili odpovědné převedení úkolů z mise ATMIS na somálské bezpečnostní síly v souladu se strategií ukončení mise ATMIS a lhůtami stanovenými v rezoluci Rady bezpečnosti OSN 2628 (2022)². EU rovněž připomíná kritéria formulovaná společně Kvartetem (federální vláda Somálska, OSN, AU a EU) a podporuje jeho pravidelná zasedání.
11. EU zdůrazňuje význam regionální námořní bezpečnosti v oblasti Afrického rohu, zejména podél pobřeží Somálska, vzhledem k jeho strategické poloze a námořním obchodním trasám. EU připomíná, že je odhodlána prohloubit svou bezpečnostní spolupráci se Somálskem v námořní oblasti, mimo jiné prostřednictvím mise EUCAP a operace ATALANTA, a současně usilovat společně s federální vládou Somálska o zlepšení podmínek pro operaci EU, aby mohla plně vykonávat svůj mandát.
12. EU bere na vědomí kroky, které Somálsko učinilo v zájmu dosažení tzv. konečného bodu v rámci procesu zaměřeného na silně zadlužené chudé země. Dosažení konečného bodu bude důležitým milníkem, stejně jako zlepšení mobilizace domácích zdrojů bude mít zásadní význam pro podporu rozsáhlejšího úsilí zaměřeného na budování státu, a to i v nově osvobozených oblastech. EU vítá úsilí somálské vlády o posílení správy veřejných financí, podporu meritokracie a zajištění odpovědnosti. EU vyzývá Somálsko, aby dále pokračilo v politických reformách zaměřených na posílení systémů správy veřejných financí, boj proti korupci a vytváření příjmů s cílem financovat poskytování základních služeb, včetně bezpečnosti a stabilizace, a v tomto ohledu jej podporuje. EU Somálsko vyzývá, aby pokračilo v procesu přistoupení ke Světové obchodní organizaci.

² Včetně úplného stažení mise ATMIS do konce prosince 2024.

13. EU vítá přání somálské vlády prohloubit obchodní vazby mezi Somálskem a EU podporou obchodu a investic, mimo jiné prostřednictvím zprovoznění investiční, obchodní a podnikatelské platformy EU–Somálsko. EU rovněž bere s uspokojením na vědomí ochotu federální vlády Somálska diverzifikovat hospodářství a oceňuje přístup k modré ekonomice v Somálsku, přičemž je připravena se angažovat v souvislosti s rybářskými pobřežními komunitami.
14. EU je mimořádně znepokojena prohlubující se humanitární krizí³ v zemi, která je způsobena dlouhotrvajícím suchem, vleklým konfliktem a souvisejícím vysídlováním. EU znovu potvrzuje, že je odhodlána pokračovat v poskytování humanitární pomoci na základě potřeb a v souladu s přístupem založeným na propojení humanitární pomoci, rozvoje a míru a zároveň prosazovat zásadovou humanitární činnost a přístup k humanitární pomoci. EU si je vědoma vynakládaného úsilí⁴ a dále vyzývá mezinárodní společenství, aby posílilo humanitární pomoc s cílem zabránit dalším ztrátám na životech. EU současně vyzývá federální vládu Somálska a federální členské státy, aby zajistily přístup k humanitární pomoci a usnadnily neutrální a nestranné poskytování pomoci v souladu s příslušnými mezinárodními právními rámci. Vzhledem k závažným a opakujícím se katastrofám souvisejícím s klimatem EU zdůrazňuje, že podporuje provádění somálského národního plánu přizpůsobení se změně klimatu, jakož i udržitelné hospodaření s vodními zdroji.

³ V červnu 2023 byl sice odvrácen hrozící hladomor, potřeby však zůstávají rozsáhlé; humanitární pomoc potřebuje více než 8,25 milionu Somálců včetně přibližně 1,8 milionu dětí, které trpí akutní podvýživou.

⁴ Mimo jiné dárcovská akce na vysoké úrovni na podporu humanitární reakce v oblasti Afrického rohu, která se konala v květnu 2023 v New Yorku a umožnila mobilizovat 2,4 miliardy USD pro Somálsko, Etiopii a Keňu.

15. V rámci strategie EU pro oblast Afrického rohu, přijaté v květnu 2021, se nyní posílené a cílené partnerství EU se Somálskem zaměřuje na společné provádění plánu a zachování pozitivní dynamiky. EU bude prostřednictvím integrovaného přístupu nadále mobilizovat celý svůj soubor nástrojů na podporu Somálska. V souvislosti s přezkumem nástroje NDICI – Globální Evropa v polovině období je EU připravena vyčlenit dodatečné zdroje na víceletý orientační program (2021–2027). EU bude kromě toho i nadále mobilizovat strategii Global Gateway, humanitární pomoc, jakož i Evropský mírový nástroj a mise a operace SBOP. Pro další jednání se Somálskem o prioritách, spolupráci a provádění v duchu partnerství budou mít klíčový význam pravidelné politické dialogy, včetně dialogů na vysoké úrovni a odvětvových dialogů.
16. Výzvy, jimž v současnosti Africký roh a Somálsko čelí, lze překonat pouze prostřednictvím společných a úzce koordinovaných opatření. Celková stabilita, svrchovanost a územní celistvost Somálska, jakož i mírový rozvoj jsou pro tuto zemi, tento region i pro EU klíčové. EU vyzývá k posílení mezinárodní spolupráce, partnerství a koordinace, které se budou vyznačovat iniciativou Somálska a budou probíhat pod jeho vedením, s cílem podpořit rozvoj bezpečného a stabilního Somálska. Regionální spolupráce a podpora ze strany zemí sousedících se Somálskem mají pro stabilitu v regionu zásadní význam. EU Somálsko vybízí, aby nadále rozšiřovalo své aktivní zapojení na regionální i mezinárodní úrovni, mimo jiné ve vztahu k AU, Mezivládnímu úřadu pro rozvoj, Východoafrickému společenství a iniciativě pro oblast Afrického rohu. V souladu se strategií pro oblast Afrického rohu je EU i nadále odhodlána podporovat regionální integraci. S cílem zajistit společný přístup na podporu trvalého míru a stability v Somálsku bude EU nadále v úzkém kontaktu se zeměmi v regionu a s podobně smýšlejícími regionálními a mezinárodními partnery, mimo jiné prostřednictvím zapojení zvláštního zástupce EU pro oblast Afrického rohu.